

УДК 321.7

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ

Мгер Манташян

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, кафедра політології
просп. Гагаріна, 72, 49010, м. Дніпро, Україна*

У статті розглянуто концептуальні основи демократичної політичної стабільності в інституційному вимірі. Визначено ключові точки зору на функціонування політичної системи в незмінному вигляді. Звернено увагу на теоретичне обґрунтування причин політичних криз. Установлено зміст теорії прийняття рішень у контексті інституційного забезпечення політичної стабільності. Зазначено, що наукові підходи до інституційного забезпечення політичної стабільності варіюються від потужних пояснювальних концептів великої політичної теорії до прагматичних аспектів. Окреслено істотні розбіжності, наявні між перехідними державами та країнами розвинутої демократії. Зроблено висновок про необхідність політичної відповідальності та підзвітності політичних інститутів із метою забезпечення динамічної та збалансованої політичної стабільності.

Ключові слова: політична стабільність, статус-кво, політичні системи, прийняття рішень, політика сталого розвитку.

Постановка проблеми. Дискурс політичної стабільності в спільноті політичної науки набуває перспектив і актуальності у зв'язку зі змінами у світовій політиці, загрозою безпеці та порушенням політичних норм, які вважалися усталеними. Інституційним підґрунтям сталого політичного розвитку є демократія участі, яка залучає якнайширші верстви населення для управління та колегіального прийняття рішень. Проте забезпечення сталості функціонування демократії залежить від збалансованості та можливості реалізації політичних цілей в умовах політичного плюралізму та комунікаційної відкритості. Наукові підходи до інституційного забезпечення політичної стабільності варіюються від потужних пояснювальних концептів великої політичної теорії до прагматичних аспектів і технологічного врегулювання конкретних політичних ситуацій. Істотні розбіжності спостерігаються між ситуацією перехідних держав та країн розвинутої демократії. У цих умовах експерти обирають різні модули обґрунтування інституційного забезпечення демократичної політичної стабільності.

В сучасній Україні проблематика політичної стабільності розглядалася у контексті механізмів розбудови національної державності, а також протидії соціально-політичним конфліктам. Ситуація Революції Гідності засвідчила, що важелі інституційної стабільності, які мали вирішити ситуацію в нормативно обґрунтований спосіб, не спрацювали через відсутність адекватного зв'язку між центрами ухвалення рішень та громадськістю. У зв'язку із цим проблема інституційного забезпечення політичної стабільності визначає потреби зіставлення теоретичних та прикладних точок зору й змістового наповнення понять «стабільність» і «стабілізація» в рамках змагального політичного процесу та радикалізації суспільних настроїв.

Кризові періоди розвитку політичної системи характеризуються новими нестандартними конфігураціями інституційного дизайну, які визначають набуття окремими інституціями нових якостей. Ідеться про надзвичайні та тимчасові органи влади, перехідні уряди, процеси встановлення, узгодження та делегування повноважень. Тому існує потреба оцінки цих інституційних новацій та їхніх перспектив для сучасних політичних систем.

Аналіз публікацій. Вітчизняні вчені активно розробляють теоретико-концептуальні засади політичної стабільності в нових умовах. Зокрема, М. Шевченко та О. Давиденко вивчають поняття «суспільно-політична стабільність» та смисловий простір її державно-управлінського змісту [8], О. Семченко здійснив огляд вітчизняних дисертаційних досліджень за тематикою політичної стабільності [6], І. Іщенко зосередився на поведінці політичних інститутів в умовах нестабільного середовища [3]. Зарубіжні науковці також приділяють значну увагу інституційним аспектам політичної стабільності. Зокрема, М. Раду звертається до політичної стабільності як до передумови сталого розвитку конкретної країни – Румунії [11], Х. Кім досліджує взаємозв'язок політичної стабільності й прямих зовнішніх інвестицій [10]. Поряд із цим існує потреба більш детального опрацювання теоретичного тлумачення та прикладних орієнтирів інституційного забезпечення політичної стабільності.

Метою статті є визначення основних теоретичних засад інституційного забезпечення демократичної політичної стабільності в теоретико-дискусивному та політико-прикладному аспектах.

Основний зміст статті. Взаємодія політичних інститутів в умовах плюралістичної демократії пов'язана як із внутрішніми аспектами самих інститутів, так і з розвитком політичних систем. Стабільність політичних відносин та їхній розвиток можливі за умови визнання певної логіки політичного процесу, яка може ґрунтуватися на пріоритетах розбудови нових інституцій або забезпечення політичного порядку. Політична стабільність є однією з провідних характеристик динаміки функціонування політичної системи. Її визначальними параметрами є незмінність основних видових ознак політичної системи в рамках існуючих нормативів і правил. Політична стабільність означає врівноваженість політико-інституційної системи в тому сенсі, що позасистемні чинники не визначають порядок денний політичних рішень та управління суспільством. Рівень внутрішньосистемної інтеграції залишається високим, і суперечливі питання розв'язуються в рамках визначених механізмів. Водночас сучасні політичні дослідження дають змогу стверджувати, що стабільність – це лише тимчасова характеристика політико-інституційної системи. Основну дискусію в наукових працях викликає період зміни стабільності на нестабільність, а також період інституційної рівноваги після масштабних та радикальних змін. Вітчизняний науковець М. Яворський вважає, що «в конфліктологічній перспективі на зміну ідеї соціальної рівноваги, порядку й стабільності приходять ідея соціальної зміни, конфлікту та нестабільності. Основною рисою політичних систем у межах конфліктологічного підходу є уявлення про те, що вони внутрішньо суперечливі й прагнуть до змін, а в основу політичного життя покладено непримиренні інтереси, тому конфлікт є постійним органічним станом кожної політичної системи» [9, с. 55].

Важливим аспектом інституалізації політичної стабільності в умовах демократії слід вважати зумовленість життєдіяльності інститутів політичної системи чинниками зовнішнього середовища. Соціальна природа політичної нестабільності була одним зі знакових та вагомих елементів у філософських системах марксизму, лібералізму, доктринах конфесійної гегемонії. Натомість політична наука прагне операціоналізувати й конкретизувати політичний вплив конкретних інститутів. Стандартний перелік демократичних політичних інститутів змінюється та доповнюється різними тимчасовими або синтетичними формами, що виникають у період політичних криз і трансформацій. Крім того, радикалізація настроїв у суспільстві, динамізація окремих політичних інститутів визначаються рівнем консенсусної або конфліктної налаштованості широких верств населення. Звідси на макрополітичному рівні стабільність або нестабільність визначає загальну ситуацію й режим

міжінституційних взаємодій. Як вважає український політолог А. Панарін, «сама соціальна структура містить гарантію єдності внутрішньосупільних відносин перед конфліктом: можливість інституціоналізації конфлікту визначається ступенем його неприпустимості» [5, с. 51].

Міжінституційна взаємодія, крім соціальних чинників своєї детермінації, має горизонт умов і альтернатив, які диктуються внутрішніми завданнями та цілями самих політичних інститутів. На прикладі коаліційних урядів та парламентської діяльності можна побачити, що інститути представницької демократії мають безліч автономних елементів і активних сфер, в яких взаємодіють різні інституційні ланки. Політичний суб'єктивізм глибоко пронизує всі міжінституційні інтеракції. Тому політична стабільність є результатом непередбачуваних впливів та контрдій політичних акторів. Реальні та приховані політичні цілі й завдання визначають складнощі в установленні умов стратегічної макрополітичної стабільності як результату єдиного плану та застосування цілеспрямованих управлінських рішень. Проте в умовах необмеженого політичного плюралізму траєкторії незалежних політичних акторів забезпечують механізм динамічної рівноваги. Як стверджує А. Панарін, «конфлікти з одними членами групи ведуть до коаліції або союзів з іншими. За допомогою цих коаліцій конфлікт сприяє зниженню рівня соціальної ізоляції або об'єднанню таких індивідів і груп, яких в іншому випадку не пов'язували б ніякі відносини, крім взаємної ненависті. Подібна структура сприяє також виникненню безлічі союзів і коаліцій, які переслідуватимуть безліч перехресних цілей, що запобігає об'єднанню сил з якої-небудь однієї лінії розколу» [5, с. 51].

Волонтаристські та суб'єктивістські засади в діяльності політичних інститутів потребують ґрунтовного аналізу формування політичного лідерства в кожній окремій політичній системі. Слід зважати на те, що політико-управлінський процес як процес добору альтернатив припускає радикальність політичних дій, налаштованість на масштабні зміни або сприйняття поміркованого образу дій. Особливо яскраво це виявляється в періоди масштабних реформ та політичної модернізації, коли стара інституційна структура чинить опір новим імпульсам та перешкоджає реалізації важливих суспільних завдань. Внутрішній стан окремих політичних інститутів (парламенту, президентства тощо) також може стати на заваді втіленню нової реформаційної парадигми або перезавантаженню системи в цілому.

Розуміння інституційного забезпечення політичної стабільності відображає комплексний характер проблем, що постають перед дослідниками, які прагнуть відтворити чинники політичної стабільності й нестабільності. Подвійна динамічно-статична природа політичних інститутів також вимагає врахування одночасно нормативного й діяльнісного аспектів. Крім того, навіть попередній огляд цієї проблематики дає можливість зрозуміти, що макрополітична стабільність демократичного суспільства – явище тимчасове. Стабільність політичної системи в незмінному вигляді програмує ймовірність соціального протистояння й дестабілізації політичної системи за рахунок впливу позасистемних чинників. Тому політичні інститути мають виявляти постійну здатність до видозміни й адаптації, що також вимагає аналізу й підвищеної кваліфікації від тих груп, які забезпечують діяльність цих інститутів, тобто від політичного класу, істеблішменту, політичних еліт. Кризовість та конфліктність є природними ознаками й наслідками плюралістичної демократичної політики. Проте готовність політичних інститутів до кризових варіантів розвитку подій та конфліктних протистоянь є ознакою зрілості політичної системи в цілому.

Перспектива інституційного забезпечення політичної стабільності в умовах сучасної демократії не може не включати перспективу інноваційних та комунікаційних засобів, які перетворюють зміст політичних відносин, надають їм нового вигляду. Ін-

тернет-технології визначили нові напрями застосування масової політичної участі. Також змінилися комунікаційні умови апеляції з боку політичних сил до основних електоральних груп. Ураховуючи це, функціональність політичних інститутів та їхній вплив на загальну ситуацію вимірюється не повноваженнями та нормативними можливостями, а тим фактичним впливом, який мають політичні інститути в політико-комунікаційній сфері. Ці перетворення кардинально змінюють причинно-наслідкові зв'язки в діяльності політичних інститутів. Як зазначає сучасний український науковець Г. Четверик, Інтернет виявився важливим інструментом у боротьбі активістів проти авторитарних режимів різного роду. Як відомо, подібний політичний режим прагне до максимізації свого впливу й мінімізації автономії особистості у сфері політики. Тому технологічний прогрес у галузі телекомунікації використовується так, аби всі одержували послання правлячого режиму, але щоб ніхто не міг стати незалежним відправником інформації [7, с. 281].

Інституційний дизайн політичної демократії в епоху Інтернету має враховувати стратегічні перспективи й управлінські альтернативи не лише реального, а й віртуального простору. Боротьба за позиції та думки людей ведеться не тільки на масовому, але й на індивідуальному рівні. Для інституційної стабільності це детермінує рівень підтримки існуючих інститутів та відносин між ними. Крім того, політичний Інтернет і комунікаційні маніпуляції можуть спричинити раптові зміни громадської думки, що створює умови для ухвалення тих чи інших політичних рішень. Тому центри політичного управління в період політичних криз повинні планувати й враховувати перетворення у віртуальному просторі й оцінювати стан підтримки конкретних елементів інституційної основи. Зокрема, мають створюватися умови для запобігання провокаціям та відвертим агресивним діям у комунікаційному середовищі. Як вважає Г. Четверик, використання Інтернет-технологій призводить до трансформації політичних акторів, що зумовлюється особливостями Мережі: віртуальністю й симуляцією [7, с. 283].

Інтеграція до політико-інституційного дизайну новітніх Інтернет-технологій спричиняє пришвидшення процесів передавання інформації та збільшує загальну динаміку політичного процесу в періоди найбільшого завантаження політичної системи. На цій основі традиційні політичні інститути (зокрема, держава) мають якнайшвидше призвичаїтися до нових правил поведінки в інформаційному конкурентному середовищі. Зміни в Україні після Революції Гідності засвідчили, що держава й надалі буде перетворюватися на одного з провідних акторів політико-інституційних взаємодій в інформаційному полі. При цьому її силове домінування (як це переважно було в посткомуністичний період) є малоімовірним через наявність великої кількості приватних ресурсів, а також громадських ініціатив. Крім того, подібна ситуація створює нові можливості для встановлення динамічної політичної стабільності, коли всі політичні актори можуть висловити свою позицію та реалізувати свій комунікаційний інтерес. На думку Г. Четверика, Інтернет змінює характер взаємодії між державою та громадянським суспільством, гармонізує відносини між політичними силами, удосконалює репрезентативні механізми й політичну конкуренцію [7, с. 286].

Інституційні чинники макрополітичної стабільності в умовах перехідної демократії мають мінливий характер та пов'язані з багатьма зовнішніми впливами. У період здійснення реформ важливими є якість ухвалення рішень та їх легітимність. Саме ці чинники відображають якість взаємодій між інститутами, а також спонукають розглядати проблему якості політичного лідерства в суспільстві. Якщо політичні еліти й лідери спроможні реалізувати відповідальні рішення, то процес модернізації відбувається досить швидкими темпами. Якщо в центрах влади імітують трансформаційний процес, то стабілізація політичної обстановки втрачає свій сенс, оскільки вона набуває стагнаційного характеру. Це

простежується на прикладі України в період з 2010 до 2013 р. Як зауважує В. Опанасюк, відбулася фактична підміна урядом М. Азарова поняття ефективності політичної системи поняттям ефективності управління. Унаслідок цього окремо взята адміністративна реформа, проведена в її обмеженому варіанті, не змогла розв'язати проблеми, що загострилися в українському суспільстві [4, с. 305].

Лідерська поведінка ключових політичних інститутів заслуговує на увагу в контексті політичної ініціативності та висування пропозицій до макрополітичного порядку денного. При цьому в інституційному середовищі необхідним є розуміння правил гри та балансу сил в умовах, коли різні групи намагаються змінити ситуацію на свою користь. У країнах розвиненої демократії проблема секторального представництва в інституційному полі вирішується шляхами коаліційної або консоціальної моделі демократії й укладанням масштабних установчих угод. У країнах трансформаційних демократій із невизначеним соціальним середовищем відбуваються циклічні спроби забезпечення політичного домінування з боку окремих майнових або владних груп. Як стверджує В. Опанасюк, існує ризик спланованої дестабілізації політичної ситуації внаслідок боротьби відсторонених від влади олігархічних груп, втрати ними власності та частини доходів [4, с. 310].

Взаємодія політичних інститутів у трансформаційних країнах визначає новий рівень сприйняття політичної дійсності й політичної поведінки. В умовах значних трансформацій формальні назви інститутів часто не відповідають їх сутнісному змісту. Тому критерії демократичної динамічної стабільності для функціонування архаїчних за своєю суттю політичних відносин не можуть бути застосовані повною мірою. Непублічність влади та її незацікавленість у спілкуванні з окремими громадянами й самоврядними громадськими спільнотами визначають ізоляцію політико-владних взаємодій, що спричиняє брак довіри до інститутів управління. Тому нетривала ситуативна або кон'юнктурна стабілізація може змінитися різким вибухом народного невдоволення, який важко спрогнозувати та зупинити. О. Свтушенко зазначає, що після падіння тоталітарних режимів у другій половині ХХ ст. в Європі починається процес відродження громадянського суспільства, формуються недержавні інститути (політичні партії, профспілки, громадські організації, у тому числі й органи місцевого самоврядування), які починають відігравати активну політичну роль у суспільстві. Вони перетворюються в найважливіші елементи політичної системи, в її недержавну, громадянську частину, яка стає передумовою й одночасно фактором формування політичної системи демократичного типу [2, с. 57].

Ініціативність і креативність управлінської діяльності в періоди інтенсивного інституційного будівництва є умовою успішності політичної модернізації, досягнення параметрів стабільності. Такими параметрами є ознаки незмінності зростання і якісного вдосконалення інститутів політичної системи. Це також є визначальною передумовою збалансування політичних відносин. Адекватність дій інститутів політичного управління в мінливих умовах політичної трансформації є наслідком масштабних внутрішньоінституційних перетворень, починаючи від механізмів політичного рекрутування до механізмів добору політичних альтернатив.

Досліджуючи політичні засади розвитку трансформаційних суспільств, слід постійно звертатися до проблеми соціального результату політико-інституційних взаємодій у короткотерміновій і довготерміновій перспективі. Як відомо, здобуття рівноваги в міжінституційних взаєминах державно-владного рівня без зростання соціальних стандартів й задоволення очікувань населення призводить до нових дестабілізаційних явищ.

Можливості гарантування стабільного політичного розвитку в умовах політичних трансформацій пов'язані зі зміною поведінки окремих громадян та груп. У результаті тих чи інших інституційних взаємодій або подій і явищ, пов'язаних із функціонуванням полі-

тичних інститутів, зміна поведінки влади протягом одного покоління, а також зміна правил політичної гри не можуть не відбитися на свідомості громадян та не вплинути на їх ставлення до діючої влади. Демократична політична стабільність, як відомо, ґрунтується на непорушності верховенства права та захисту прав людини, що до певної міри нівелює різноманіття конфігурацій інституційних взаємодій в умовах транзитивних демократій або початку переходу від авторитаризму до демократії. Окремі інститути, наприклад, державна влада, нерідко виступають лідерами або ініціаторами масштабних перетворень, у той час як інші інститути відіграють упорядковану другорядну роль. Тому успіх реформ залежить не в останню чергу від прямої апеляції інститутів до суспільства в цілому та його окремих індивідів. Як вважає О. Воронянський, інститути програмують, регулюють, оцінюють поведінку членів соціуму (як індивідуальну, так і групову) та застосовують санкції за відхилення від усталених норм [1, с. 17].

Попри аксіоматичні положення щодо значної підтримки населенням демократичних реформ, у відносинах політичного плюралізму політичні актори мають різний статус та можливості впливати на події як з огляду на наявність реальних важелів влади, так і з огляду на відносини з іншими інституційними або неінституційними гравцями. Саме спроможність політичних суб'єктів здійснювати вплив на події незалежно від оточення визначає можливість їхнього впливу на загальний стан стабільності. Це означає, що можливості досягнення політичних цілей та наявність статусних і ресурсних можливостей у якийсь момент визначають безальтернативність певної (оптимальної, конструктивної) поведінки в політичних відносинах.

Якщо в розвинених демократіях запобіжними механізмами раптових та непередбачуваних дій політичних суб'єктів є протидія з боку таких самих значущих політичних акторів, а також загальних інститутів арбітражу, то в умовах перехідної реальності трансформаційних суспільств дії політичних акторів є менш передбачуваними. У періоди політичних криз посередництво й арбітраж нерідко здійснюють авторитетні інституції: церква, діячі культури, моральні авторитети тощо. Крім того, інституційним запобіжником односторонніх непередбачуваних політичних дій виступає система судочинства, якщо вона є незалежною та має певні конституційні повноваження. Отже, роль профільних інститутів забезпечення політичної стабільності залежить від обставин. Поряд із цим у зрілих демократіях, наприклад, у США, існує система стримувань і противаг, коли жодна зі сторін не може отримати абсолютне політичне домінування. Такий стан складається в результаті врахування прецедентів політичних протистоянь протягом розвитку країни. На думку О. Воронянського, мінімізація витрат сприяє наявності політичних інститутів, що закріплюють досягнутий на визначеному етапі конкуренції status quo у відносинах між суб'єктами й об'єктами політики, одночасно з цим створюючи умови для подальшого нарощування конкурентних переваг зацікавлених суб'єктів [1, с. 21].

Відсутність механізмів політичного арбітражу в умовах демократичного транзиту істотно знижує можливості досягнення політичних компромісів й загальнонаціонального консенсусу. Саме тому має значення внутрішня здатність інститутів не вдаватися до крайніх дій і усвідомлювати небезпеку навмисної дестабілізації ситуації. Така спроможність передусім залежить від тривалості існування політичних інститутів, а також від цілей і завдань компонентів інституційної структури. Для будь-якої політичної системи бажаною є ситуація, коли політичні актори розуміють переваги стабільного розвитку порівняно з альтернативою руйнівних конфліктів і політичних криз. Такий стан вимагає апробації багатьох варіантів демократичного політичного розвитку. Згідно з О. Воронянським відсутність гарантій недоторканності сфер політичного впливу кожного разу напередодні

чергових виборів штовхає як правлячу, так і опозиційну еліту до розриву закулісних домовленостей та як наслідок – до торпедування процесу досягнення внутрішньоелітної згоди та її інституціоналізації [1, с. 22].

Таким чином, конкретизація структурної конфігурації інституційного забезпечення політичної стабільності має декілька рівнів. Першим є рівень ситуативної, або стратегічної стабільності, який може бути досягнутий конкретними політичними інститутами та політичними акторами. Саме цей рівень є основою визначення цілей взаємодії політичних інститутів. Другим рівнем є взаємозв'язок політико-інституційної системи із зовнішнім середовищем, прозора реалізація імпульсів соціальних вимог. Третім рівнем є рівень адаптації існуючої інституційної структури на основі арбітражних центрів та повноважень посередницьких утворень. Емпіричні дані визначають, що чинниками інституціоналізації політичної стабільності можуть стати будь-які інститути політичної системи, які мають завдання й потребу збереження статусу-кво. Контрпродуктивність практик однобічної зміни ситуації владного домінування, обмеження доступу до політичного представництва є чинниками формування стагнаційної стабільності, яка швидко руйнується внаслідок зростання позасистемного тиску.

Висновки. Теоретичні розробки інституційного підґрунтя політичної стабільності констатують необхідність збереження статусу-кво та функціонування інститутів відповідно до їхнього основного призначення. У сучасній політичній теорії існує тенденція до пояснення стабільності як солідарності всіх суспільних груп. Поряд із цим внутрішніми пріоритетами стабільного політичного розвитку є передбачуваність політичних подій, що дає змогу програмувати розвиток суспільства. Крім того, політична стабільність означає злагодженість дій політичних суб'єктів, незважаючи на розбіжності та наявність рамкових обмежень довольності дій політичних сил. Парадигма сталого розвитку як міждисциплінарний підхід до збалансування антропоморфного й природного світу визначає безальтернативність домовленостей та консенсусу в рамках демократичної політики. Прагматичними засадами інституційних взаємодій у рамках забезпечення політичної стабільності є обрання оптимальної поведінки політичними партіями, громадськими організаціями, певними групами, окремими політичними лідерами, урядами та представницькими органами, які б дозволили запобігти руйнівним конфліктам. Також важливою є загальна ситуація з налаштованістю на переговори та досягнення взаєморозуміння. Досвід сучасної України засвідчив, що для національного будівництва важливим є забезпечення динамічної політичної стабільності, яка передбачає активність та ініціативність громадських груп. Така стабільність повинна мати рамковий характер і визначати періодичність політичного процесу та послідовність здійснення політичного курсу. Слід зазначити, що як теоретичні положення, так і праксеологічні орієнтири демократичної політичної стабільності передбачають наявність політичної відповідальності та дієвості політичних інститутів. Перспективою подальшого дослідження проблеми, порушеної у статті, є визначення політико-інституційних ресурсів громадянської активності та підтримки демократичної політичної системи в перехідних країнах.

Список використаної літератури

1. Воронянський О. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі / О. Воронянський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2014_1_4.
2. Євтушенко О. Громадянське суспільство та інститути публічної влади в політичній системі України / О. Євтушенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2011_155_143_13.

3. Іщенко І. Політичні інститути в умовах нестабільності: аксіологічні складові / І. Іщенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2014_7_40.
4. Опанасюк В. Ризики модернізації: політична стабільність напередодні реформ в Україні / В. Опанасюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzpiend_2015_2_22.
5. Панарін А. Політична стабільність та конфлікт: дослідження проблеми взаємозв'язку / А. Панарін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2013_21_23\(4\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdufsp_2013_21_23(4)_10).
6. Семченко О. Політична стабільність: огляд дисертаційних досліджень (2003–2014 рр.) / О. Семченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2015_16_6.
7. Четверик Г. Мережа Інтернет та політична стабільність / Г. Четверик [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2012_3_45.
8. Шевченко М. Поняття «суспільно-політична стабільність»: смисловий простір державно-управлінського змісту / М. Шевченко, О. Давиденко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 14. – С. 49–54.
9. Яворський М. Політична стабільність як політологічна категорія: основні підходи / М. Яворський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unir_2014_26_11.
10. Haksoo K. Political Stability and Foreign Direct Investment / Kim Haksoo. // International Journal of Economics and Finance. – 2010. – Vol. 2, № 3. – p. 59–71.
11. Radu Mădălina Political stability – a condition for sustainable growth in Romania? / Radu Mădălina // Procedia Economics and Finance. – 2015. – 30. – p. 751–757.

INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF POLITICAL STABILITY: THEORETICAL BACKGROUND AND PRAXEOLOGICAL POINTS

Mher Mantashyan

*Oles Honchar Dnipropetrovsk National University,
Department of Political Science
Gagarina prospect, build. 72, Dnipro, Ukraine, 49010*

In the article conceptual base of democratic political stability within institutional approach is considered. The key points of functioning of the political system are determined. Attention paid to the theoretical ground of political crises' reasons. The content of the theory of making decision in the context of the institutional framework of political stability is revealed. It is marked that the scientific approaches to the institutional framework of political stability are varied from explanatory concepts of political theory to the pragmatic aspects. The significant differences between the situation of the transitional states and developed democracy countries are defined. Drawn conclusion on the necessity of political responsibility and accountability of political institutes with the purpose of providing of dynamic and balanced political stability.

Key words: political stability, status quo, political systems, making decision, policy of sustainable development.